

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

גיליון 2 - שנת תשפ"ה גיליון "נח" - א חשון תשפ"ה, 2 לנובמבר, 2024

לע"נ אמו"ר ר' יוסף-חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "נוח" - עולם בנוי וחרב ובנוי

חז"ל במדרש, מונים את נח כאחד משלושת אנשים אשר ראו **עולם בנוי וחרב ובנוי**. ולא זו בלבד, נוח לא היה רק צופה מן הצד. הוא הוביל את שורדי העולם החרב כשעל שכמו מוטלות גם משימת ההישרדות וגם משימת הבניה מחדש.

כיצד התמודד נוח עם תוצאות החורבן ועם משימת השיקום?

הבה נעיין בפרשה גם 'בין השורות' ונחפש את התשובות.

בזמן שהותם בתיבה נאסרו על נח ומשפחתו יחסי אישות. ככתוב: **"וַיבֹּא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּיבָה מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל"** (בראשית ז, ז). פסוק שאיננו מתאר קיבוץ לפי משפחות, אלא לפי מגדר - שתי קבוצות נפרדות של גברים ונשים. מכאן מדייק רש"י: **"האנשים לבד והנשים לבד, לפי שנאסרו בתשמיש המיטה, מפני שהעולם כולו שרוי בצער"**.

אולם כאשר ה' מצווה על נח לצאת מהתיבה הוא אומר לו בזו הלשון: **"...צֵא מִן הַתֵּיבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ וּבָנֶיךָ וּנְשֵׁי בָנֶיךָ אִתְּךָ"** (שם ח, טז). וכאן אכן הקיבוץ הוא זוגי, נוח ואשתו, והבנים ונשותיהם. ורש"י מעיר מיד: **"כאן התיר להם תשמיש המיטה"**, כדי שיממשו את ברכת ה': **"פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ"** (שם א, כח) ויבנו את העולם החרב.

אולם בפועל נוח ובניו נשארו בפרישותם, ככתוב: **"וַיֵּצֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ"** (שם יח). נח ובניו יוצאים בנפרד מנשותיהם וחוששים להביא דור חדש לעולם החרב.

וכל כך למה?!

כנראה שנוח ובניו לא רצו לברוא חיים חדשים ולהביא ילדים לעולם מסוכן של אי וודאות. לעולם בו שורה מידת הדין... שכן מי יודע 'מה ילד יום' ומה יעלה בגורלם?! מי ערב להם שעמלם לא יהיה לריק ולתוהו וילדיהם לְבִקְלָה?!¹ מנין להם שלא יבוא ח"ו מבול נוסף?!

בעל תולדות יצחק² טוען, שנוח חשש מפני שלשה דברים:

1. שמא בניו יחטאו, ואז יבוא עוד מבול ויחריב את העולם ח"ו.
2. בעוד שאדם הראשון שלט בכל החיות בברכת ה', הרי שלאחר המבול, ולאחר החטא, חשש נוח שפג תוקפה של ברכה זו והחיות הרעות יטרפו את זרעו.
3. שמא מעשה קין והבל יחזור על עצמו ויהרגו זרעו אלה את אלה, כתוצאה מסכסוכים.

¹ על פי ישעיהו סה, כג.

² ר' יצחק ב"ר יוסף קארו (נולד בטולידו 1458), והיה מתלמידיו של ר' יצחק קנפנטון, דודו של מרן ר' יוסף קארו.

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

אולם, לאחר המבול הקב"ה פונה לנוח ונשבע שלא יהיה עוד מבול על פני האדמה. לא אוסיף לקלל עוד את האדמה ולא אוסיף עוד להכות את כל חי. הבטחה הנותנת מענה לחשש הראשון.

כמענה לסיבה השניה, אמר הקב"ה לנוח ובניו: "וּמִוֹרְאָכֶם וְחַתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ..." (בראשית ט, ב).

וכמענה לסיבה השלישית, נתן הקב"ה את איסור הרציחה: וְאָדָּא אֶת דְּמִיָּךְ לְנַפְשֵׁיכֶם אֲדַרְשׁ... וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֲדַרְשׁ אֶת נַפְשׁ הָאָדָם" (שם, ה).

וכך, הקב"ה מצווה ומברך את נוח ובניו לפרות ולרבות ולבנות את העולם מחדש: "... פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ" (שם, ט, א), תוך שהוא מבטיח את שלושת ההבטחות הללו, מסיר את המניעות ומרגיע את החששות של נוח ובניו וגם, כורת איתם ברית עולם, ובכך מניח את היסודות לשיקומו של העולם.

ואכן, נוח ובניו השתכנעו, העמידו צאצאים ובנו את העולם החרב מחדש. אולם, למרות שהוריו של נוח ראו בלידתו סיכוי לנחמה ומנוחה לאנושות,³ ולמרות צדקותו, נוח לא הצליח להטביע את חותמו החיובי על העולם החדש.

ביציאתו מן התיבה הוא כנראה נדהם מן החורבן הנורא ואולי אפילו הרגיש אשמה על כך שלא עשה מספיק כדי למנוע אותו. ולכן הוא מצא מפלט בטיפה המרה והשתכר, המיט קללה על בנו כנען ונעלם מן ההיסטוריה. וכך העולם, המשיך להתדרדר ולחטוא, בחטא דור הפלגה.

נוח הצליח להוביל את שלב ההישרדות, אבל כנראה שלא היו לו את תעצומות הנפש שנדרשו כדי לצאת מן הטראומה ולהוביל את תהליך השיקום והבניה של עולם וחברה טובים יותר.

עברו עשרה דורות עד שזרחה שמשו של אברהם שהיה "אב־הַמּוֹן גּוֹיִם" (בראשית יז, ה). מנהיג שלקח אחריות על האנושות (עיין ערך סדום) וניסה להוביל אותה אל מחוזות המונותאיזם (האמונה באל אחד), החסד והצדק.

ואוסיף נקודה אקטואלית, בנימה אישית, ברוח דברינו.

בשנה האחרונה החברה הישראלית עוסקת גם בהישרדות פיזית (מלחמה בכמה חזיתות), גם בשיקום (פיזי ורוחני) וגם בויכוח על זהותה של החברה והמדינה.

אני תפילה שנזכה למנהיגים ומובילי דעה ודעת, שידעו להוביל אותנו יחד בדרך הבניה, השיקום והתחיה.

במרכת שבת life, ובתפילה ליוצא, מה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**

³ ראה בראשית ה, כט.